

[Justitsministeren]

mange af os bryder sig om skal være tilfældet. Derfor er det også berettiget, også hvis det er nødvendigt med lovændringer af den grund, at søge hele tiden at værne om freden for den enkelte person og at arbejde på dette, men det kan vi komme tilbage til under den debat, vi skal have om registerede gørelsen.

Hr. Bernhard Baunsgaard nævnte et spørgsmål, der – det har hr. Lenger ret i – ikke direkte vedrører denne lovgivning, men som jo er blevet drøftet mange gange her i folketinget, nemlig politiets adgang til telefonaflytninger. Da spørgsmålet er nævnt, vil jeg gerne sige, at jeg i sommeren 1983 bad strafferetsplejeudvalget om at se på spørgsmålene telefonaflytning og rumaflytning og problemerne med agents provocateurs.

Strafferetsplejeudvalget har nu afgivet en betænkning, som jeg lige har modtaget, og jeg regner med, at den bliver offentliggjort i dag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.15.

Mødet udsat kl. 12.01

Mødet genoptaget kl. 13.15.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 26:

Forslag til folketingsbeslutning om børns beskyttelse mod vold.

Af Lenger (VS) m.fl.

(FremSAT 30/10 84).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Det er næsten ved at være en tradition, at vi en eller flere gange om året skal drøfte dette beslutningsforslag; det er jo nu fjerde gang, vi har det fremme.

Min holdning til forslaget har ikke ændret sig, siden vi i maj i år behandlede et helt ligegyldende forslag. Jeg kan derfor i det hele henvide til, hvad jeg dengang og ved tidligere behandlinger har sagt om de forskellige punkter.

Det er vel især punktet om afskaffelse af den såkaldte revselsesret, der har størst interesse. Det er stadig min personlige opfattelse, at børn ikke bør udsættes for legemlig afstraffelse som led i deres opdragelse. Men selv om jeg har denne opfattelse, mener jeg alligevel, at det ville være forkert at lovgive herom. Jeg mener ikke, at vi som lovgivere bør blande os i, hvorvidt forældre skal afstå fra at anvende f.eks. visse for former for mild revselse i særlige situationer i forhold til andre opdragelsesmidler.

Lovgivning om forholdet mellem forældre og børn bør begrænses mest muligt. Kun i de mere ekstreme tilfælde bør forældrenes valg af opdragelsesmidler være et lovgivningsanliggende.

Den såkaldte revselsesret eksisterer i dag derved, at man indfortolker en begrænsning i straffelovens § 244 om vold, således at visse former for legemlig afstraffelse af børn som led i opdragelsen ikke falder ind under bestemmelsens anvendelsesområde, altså ikke kriminaliseres.

Hvis folketinget vedtager en lovgivning om afskaffelse af revselsesretten, vil denne begrænsning ikke længere kunne opretholdes. Forslaget bevirker altså en udvidelse af det kriminelle område på dette felt. Vi kriminaliserer noget, der ikke er kriminaliseret i forvejen.

Konsekvenserne bliver, at man ikke hjælper eller støtter de familier, der har vanskeligheder med opdragelsen af deres børn, men tværtimod risikerer at skabe øgede problemer

[Justitsministeren]

for dem i form af risiko for anmeldelse og eventuel domfældelse.

Derimod må øget oplysning om problemerne antages at være af betydning. Jeg har da også, således som jeg tilkendegav under debatten den 3. maj i år, rettet henvendelse til det kriminalpræventive råd, og jeg kan oplyse, at rådet har besluttet at iværksætte forskellige foranstaltninger allerede fra det kommende årsskifte.

Jeg kan i den forbindelse nævne, at rådet vil tilrettelægge nogle programmer til brug for det lokale forældrearbejde i folkeskolen om virkningerne af, at børn udsættes for vold i familien. Det kriminalpræventive råd vil endvidere søge at inddrage børnevoldsproblemet i det lokale samarbejde mellem skole, socialmyndighed og politi, altså det såkaldte SSP-samarbejde.

Jeg har ikke bemærkninger til punkterne 3 og 4 ud over det, jeg har sagt tidligere; kun vil jeg nævne, at bistandslovens regler om børns og unges døgnophold er blevet ændret med virkning fra 1. januar næste år. Ændringen giver bl.a. mulighed for at oprette områdeinstitutioner, der kan have et tæt samarbejde med beboerne og de forskellige lokale myndigheder; sådanne institutioner vil lettere kunne deltage i opsøgende og forebyggende aktiviteter i lokalområdet.

Korneliusen (S):

Tiden er inde til, at der foretages ændringer i det retsgrundlag, som eksisterer på området børns beskyttelse mod vold. Det er vigtigt at konstatere, at forældre i dag har en almindelig ret til at øve tugt i eget hus – på dansk: revselsesret. Denne revselsesret udspringer indirekte af den nuværende myndighedslovs bestemmelser om forældrenes pligt til at sørge for barnets person og beføjelse til at træffe bestemmelse om dets personlige forhold, men også af et stadig gældende retsgrundlag, nemlig Christian V's Danske Lov af 1683, 6-5-5, hvorfra jeg tillader mig at citere:

»Husbond må revse sine børn og tyende med kæp eller vond og ej med våben; men gør han dem sår med od eller eg eller slår dem lemmer sønder eller skader dem på deres helbred, da straffes han, såsom han en fremmed havde gjort skade.«

Alene dette citat burde være argument nok for en modernisering af retsgrundlaget. Alle erfaringer viser, at det er næsten umuligt med baggrund i de nuværende bestemmelser at skelne mellem villet, hædelig og lovlig vold. Vi ønsker ikke, at børn skal afstraffes med fysisk eller psykisk vold. Domstolene har udøvet en praksis, som viser, at de sædvanligvis undlader at straffe forældre for handlinger over for deres børn, som forældrene ellers ville være blevet straffet for, hvis handlingerne var foretaget over for andre voksne eller andres børn.

Straffelovens bestemmelser om legemskrænkelser og legemsbeskadigelse underkastes en særlig fortolkning, når det drejer sig om forældres vold mod deres eget barn. Der er dog sket en positiv udvikling i de sidste år, som viser, at straffritagelse for vold mod egne børn begrænses; det er en udvikling, der må fortsættes.

Det afgørende og vigtigste er imidlertid at påvirke de voksnes holdning til børn, således at det ikke længere er accepteret at udøve fysisk eller psykisk vold mod børn. Det er vigtigt, at de erfaringer, der er indhøstet gennem forskning, spredes og kommer til debat blandt forældre.

Et led i at påvirke holdningerne til revselsesretten vil være at indføje en bestemmelse i myndighedsloven om, at den, der har forældremyndigheden over barnet, har pligt til at beskytte barnet mod fysisk og psykisk vold og anden krænkende behandling. Vi vil stille forslag herom i tinget. Det vil være den positive måde at fremme en holdningsændring på og vil forhåbentlig føre frem til en begrænsning af den fysiske afstraffelse. Et sådant forslag fører selvfølgelig med sig, at den mere end 300-årige bestemmelse i loven afskaffes.

Der er måske i et eller andet omfang behov for overvejelser om særlige krisecentre eller beredskabsfamilier, som det er omtalt i forslaget. Vi tror, at det kommende udvalgsarbejde kan skabe et egnet beslutningsgrundlag på dette punkt.

Vi er imidlertid meget skeptiske over for et lovforslag om børns ret til midlertidig separation, fordi vi principielt finder, at de konflikter, der opstår, skal løses i den familie, hvori de opstår. I helt ekstreme situationer kan der blive behov for en separation, men vi vil her vægte frivillighedens princip højt,

[Korneliusen]

før der skrides til anvendelse af regler, der er udtryk for tvang i forhold til forældrene. Filminstruktøren Lise Roos udtrykte for nogle år siden sine tanker om rammerne for børns liv således:

»Aldrig har vi vel haft en så stor viden og bevidsthed om børn og deres opvækst, og aldrig nogen sinde formentlig er viden blevet brugt så dårligt, som vi gør det i vores samfund.«

Hvor påkrævet det end er med en særlig indsats over for retsgrundlaget, skal vi ikke glemme, at baggrunden for, at forældre griber til nødløsninger i form af hårdhændet behandling, skal søges i de generelle samfundsmæssige forhold og børns placering i det nye samfund. Vores opmærksomhed skal derfor rettes fremad for at se, hvilke mål vi skal forfølge for at skabe bedre og dermed roligere forhold for familien.

Den teknologiske udviklings mulighed for nedsat arbejdstid og derigennem et bedre familieliv vil være et oplagt politisk mål at forfølge. Det vigtigste er, at børnenes opvækstvilkår, muligheder for personlig udvikling, trivsel og relation til forældre og til andre børn til stadighed er genstand for stor opmærksomhed.

Per Stig Møller (KF):

VS har som bebudet i foråret genfremsat sit beslutningsforslag om børns beskyttelse mod den vold, som alle er imod, og som i øvrigt er ulovlig. Formålet er selvfølgelig nu at få gennemført den udvalgsbehandling, som ikke nåedes ved genfremsættelsen i foråret.

Jeg skal igen bekræfte vores vilje til en grundig drøftelse af forslaget enkelte elementer i retsudvalget og først og fremmest henviser til mine principielle betragtninger under førstebehandlingen den 3. maj 1984, som kan læses i Folketingstidende 1983-84, sp. 5369-5371.

Jeg synes, det har været interessant at høre den socialdemokratiske ordfører. Jeg er ikke sikker på, at denne bestemmelse fra Christian den Femtes Danske Lov overhovedet har gyldighed i dag. Det er den ene ting. Den anden ting er, at man om den omvendte formulering: den, der har forældremyndigheden, har pligt til at beskytte mod fysisk og psykisk vold og andre krænkelser, vel kan

sige, at det allerede er indeholdt i forældremyndigheden i dag, og hvis det ikke er tilfældet, må vi se på den formulering i retsudvalget. Jeg synes, den lød interessant, men jeg er ikke sikker på, at den ikke allerede er indeholdt i forældremyndighedsbegrebet.

Vigtigt er det i hvert fald på ny at fastslå, at vi ikke ønsker nogen lovgivning for familiernes indre liv. Vi ønsker ikke de svenske tilstande indført, som for nylig førte til, at en overvægtig mor fik fjernet sit barn, fordi det ikke var godt for dette barn, at det kunne blive drillet på grund af hendes udseende. Svenskerne har ført deres børnemishandling ud i familiemishandling, og den sti vil vi ikke betrede.

Jeg vil gerne slå fast, at vold mod børn er lige så forbudt som vold mod alle andre mennesker, og det skulle meget gerne fremgå af retspraksis. Straffeloven er der, og bistandsloven har de fornødne paragraffer til beskyttelse af børn, §§ 32 og 69 f.eks.

Det vigtigste ved dette beslutningsforslag er derfor ikke beslutningsforslaget, men den debat, det afføder, og de undersøgelsesresultater, som det fremkalder, og som har været nyttige. Det medvirker til at gøre de skjulte voldsproblemer synlige og øger forståelsen for deres uantagelighed, således som den socialdemokratiske ordfører også var inde på.

Undersøgelserne viser jo, således som forslagsstillerne skriver, at de fleste af de forældre, der griber til fysisk afstraffelse, egentlig udmærket godt er klar over, at det er forkert, og er imod den form for opdragelse. Denne voldshandling sker altså kun, når det slår klik, men vi kan ikke lovgive mod et klik, og vi skal ikke gøre dette klik til et forhold mellem politiet og forældrene, således som det også er i Sverige. At styrke afværgemekanismerne hos de voksne, så de ikke, selv når det slår klik for dem, griber til fysisk eller psykisk vold, er det, sagen drejer sig om. Mere vil forslagsstillerne jo egentlig heller ikke opnå, eftersom de ikke vil straffe sig gennem problemerne. Hvad det drejer sig om, er da oplysningskampagnen, som vi støtter 110 pct. Derfor er vi glade for, at justitsministeren i dag har kunnet fortælle, at den nu kører.

Krisecentrene og en form for familiepleje er allerede lovhjemlede i bistandsloven, og erfaringerne fra København er åbenbart så gode, at denne måde at hjælpe kriseramte

[Per Stig Møller]

familier og børn på nok bør forbedres og udbredes.

Derimod er der en del vanskeligheder med lovforslaget om midlertidig separation. En række sociale udvalg har allerede påpeget flere formelle og reelle problemer i forslaget, og ikke mindst har de sat spørgsmålstegn ved, om det virkelig vil blive de svageste og mest truede børn, der får gavn af denne ret til midlertidig separation. Der er også sat spørgsmålstegn ved, om denne ret ikke i realiteten kommer til at skærpe problemerne i familien i stedet for at mindske dem.

Forslagsstillerne går for vidt i deres ønske om at blande staten ind i familielivet. Det ses f.eks. ved deres ønske om at indføre demokratiske rettigheder i familien, hvilket lovgivningsmagten faktisk ikke skal eller kan træffe nogen afgørelser om. Derimod kan der være grund til at forbedre den demokratiske medleven hos børn og unge igennem deres deltagelse i lokalsamfund og skole. Men det er en lidt anden historie. Man kan også forbedre børnefamiliernes generelle vilkår, men ingen af disse rigtige tanker kommer dette forslag ved.

Derfor drejer det sig heller ikke om i første række at sørge for den udbygning af omsorgen for børn og unge i amterne og kommunerne, som fru Ebba Strange omtalte under førstebehandlingen i maj, men om at forbedre forældrenes muligheder for at varetage denne omsorg. Den vej skal nok snarere betrædes i forbindelse med f.eks. skattepolitikken.

Vi skal ikke spalte og splitte forældre og børn med lov og dom, men styrke samspillet mellem dem. Det er den bedste måde at komme volden i familierne til livs på. Derfor er nærværende forslag egentlig mere udtryk for symptom- end problembehandling.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Venstre kan ikke medvirke til dette forslag. Venstre har stadig ikke ændret indstilling til familiens placering i det danske samfund, og jeg kan henvise til, hvad vi har sagt tidligere.

Vi ønsker ikke, at statsmagten skal blande sig yderligere i familiens anliggender. Vi er imod vold, men mener fortsat ikke, at det hjælper et hak at ophæve revselsesretten. Alle de voldsbestemmelser, som jo allerede fin-

des i straffeloven, og som også gælder og anvendes i sager om vold mod børn, har vist sig ikke at virke hindrende; der er stadig forældre, der mishandler deres børn. Det er mishandlinger, der går langt ud over revselsesretten. Det er strafbart i dag, og det undgås ikke ved, at man udvider det kriminelle område.

Forslaget om, at børn skal kunne forlange separation, er efter venstres opfattelse kun et forsøg på at sætte børn op mod deres forældre. Det er vi imod. Vi var imod sidst, vi er imod i dag, og næste gang der fremsættes forslag, der knægter familiens frihed og blander sig i forældrenes børneopdragelse, er vi igen imod. Venstre hilser derimod med tilfredshed ministerens redegørelse, hvorefter der altså er rettet henvendelse til det kriminalpræventive råd om en oplysningskampagne, men det er ikke noget, man behøver at lovgive om.

Venstre kan altså ikke støtte dette forslag.

Ebba Strange (SF):

Som det er sagt tidligere, har vi set dette forslag flere gange før, og SF har heller ikke skiftet holdning til det.

Imidlertid vil jeg foreslå, at vi nu ser at komme videre, og hvis nu der ikke bliver valg, kan det være, vi kan se en samling i møde, hvor vi også kan få lejlighed til at komme igennem med noget af dette her.

Jeg har en idé om, at forslaget om afskaffelse af revselsesretten kunne placeres ind som et ændringsforslag til det forslag om myndighedsloven, vi i forvejen behandler i retsudvalget. Det synes jeg vi skal tage alvorligt op for at se, om det kan lade sig gøre eller der bliver identitetsproblemer, og så udforme det selvstændigt ved siden af det forslag, vi arbejder med.

Hvad angår oplysningskampagnen, har ministeren nu fortalt, hvad der er blevet resultatet af den drøftelse, vi havde i maj i år om det generelle forslag om bekæmpelse af vold, og så synes jeg, vi skal se, hvad der kommer ud af det, og vil i øvrigt supplere de sige, at det vel så også er andre sektorer i samfundet og ikke mere justitsministeren, det angår. Justitsministeren kan gå til det kriminalpræventive råd. Hvis vi skal have oplysning ud på andre fronter, skal vi vel igennem uddannelsessektoren, socialektoren eller kul-

[Ebba Strange]

tursektoren og ikke så meget det retspolitiske.

Hvad angår krisecentre og beredskabsfamilier, mener jeg i høj grad også, det er et spørgsmål om at få forslaget ud i amterne og kommunerne; det har vi også talt om tidligere. Jeg synes også, det har meget med oplysning at gøre. Vi oplever tit, når det drejer sig om beslutningsforslagets nr. 3 og 4, at noget af det, der er galt, er, at forældre får så forfærdelig dårlig samvittighed, hvis de er inde i perioder, hvor de har svært ved at magte familielivet sammen med deres børn. Jeg synes, det er kolossalt vigtigt, at man gør det mere legalt og siger: ja men de allerfleste eller i hvert fald mange familier ryger ind i perioder, hvor der er store vanskeligheder med børnene, og det er rimeligt og legalt, og man behøver ikke at miste enhver forældreværdighed, fordi man er inde i en periode, hvor det ikke går så godt, således at det bliver naturligt og nemt at søge den hjælp og støtte, man har brug for.

Det modsatte møder vi også, og det er forslagsstillerne også inde på i bemærkningerne, nemlig at børn, næsten uanset hvor dårligt de bliver behandlet, er kolossalt knyttede til deres forældre, og at den solidaritet, der er over for forældrene, er så umådelig stor, at man nogle gange undrer sig over det, især når de bliver behandlet dårligt af forældrene. Der mener jeg egentlig også der er behov for mere oplysning. Vi ved jo godt, at de allerfleste voldstilfælde, vi har, foregår inden for familiens fire vægge over for kvinder og børn, og det er, fordi man på samme tid skal løse alle følelsesmæssige problemer inden for den efterhånden meget lille og også meget belastede familie.

Derfor kan jeg ikke lade være med at bruge min sidste taletid til at kommentere noget af det, de andre ordførere har sagt. Fru Birthe Rønn Hornbech sagde således, at samfundet ikke skal blande sig, familierne skal have frihed. Hvad i alverden er det for en frihed, de familier har? De har frihed til at gå ned på varig hjælp over bistandsloven, hvis de ikke kan skaffe sig arbejde. Vi ved, at flere og flere af vore familier er enlige mødre med børn. De har frihed til at blive henvist til dårlige boligforhold. De har frihed til, at deres børn ikke kan deltage i de samme udfoldelser som børn, der vokser op i familier, der har to gode indtægter. Det er den frihed,

de har. Så lad være med at sige, at samfundet ikke i forvejen blander sig i, hvordan familier har det. Selvfølgelig gør det det. Og samtidig siger samfundet: men opstår der problemer på grund af alt det, vi presser ned over hovedet på jer, skal I løse dem inden for familiens egne rammer.

Det var det, jeg mente – og det er også til hr. Per Stig Møller, som nævnte det indlæg, jeg havde haft i maj – da jeg sagde, at jeg syntes, samfundet skulle stille bedre ressourcer til rådighed for familierne. Det er meget knyttet til de bemærkninger, jeg har sagt nu. Jeg vil meget gerne være med til også at forbedre familiernes mulighed for at løse deres egne problemer, men jeg mener ikke, hr. Per Stig Møller gav nogen konstruktive forslag til, hvordan det kunne gøres. Familiens trivsel har meget med økonomi, arbejdsforhold og samfundsmæssige forhold at gøre, og så længe de er så svære, vil vi også have familier, der har det svært.

Ole Vig Jensen (RV):

Da mit partis ordfører i denne sag er blevet forhindret i at være til stede, og da dette forslag nu er til behandling for fjerde gang, skal jeg alene henvise til, hvad mit parti har gjort gældende ved de tidligere lejligheder.

Addi Andersen (CD):

Indledningsvis vil jeg gerne pege på, hvad vi i CD mener revselsesret betyder. Det har intet med en legalisering af vold mod børn at gøre. Det betyder forældres ret til at opdrage og vejlede deres børn, så de ved, hvad der er rigtigt, og hvad der er forkert. For øvrigt mener vi, at ordet revselse er misvisende, fordi nogle kan lægge noget galt i udtrykket. Det burde hedde forældres ret til at opdrage deres børn. De to ting bliver tit blandet sammen, og det er formentlig også det, VS m.fl. gør sig skyldige i.

Selvfølgelig skal børn beskyttes mod vold ligesom alle andre, men om det lige skal være efter VS' recept, er jeg nu ikke så sikker på. Det er, som om man har patent på at ville det gode, når man kommer med et sådant forslag.

CD vil ikke være med til et overformynderi, hvor forældre køres ud på et sidespor i et professionelt behandlersystem. Vi tror ikke, det løser problemerne, hverken for de voksne

[Addi Andersen]

eller for børnene. Vi vil ikke være med til at afskaffe revselsesretten, som det jo hedder. Ikke ud fra betragtningen om, at man gerne må slå – slet ikke – men hvem skal håndhæve lovens betingelser? Skal børn kunne melde forældre? Så nedbrydes der mere, end der opbygges.

CD er derimod ikke afvisende over for en oplysningskampagne, som nok ville være til gavn. Ofte læser man jo i pressen om børnemishandling, og kan en oplysningskampagne være med til, at vi undgår vold bare mod ét barn, er det et skridt i den rigtige retning. Jeg kan forstå, at ministeren har sat en kampagne i gang via det kriminalpræventive råd.

Vi synes også, det er positivt og konstruktivt, at børnevoldsproblemet tages op i det såkaldte SSP-samarbejde.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Vi har nu hørt flere gange, at der er tale om genfremsættelse, og mange har understreget, at deres synspunkter ikke er ændret; det er kristeligt folkepartis heller ikke.

Vi mener derimod ikke, at det er unyttigt, at man tager problemet op, for der er så mange aspekter i det. Det løses ikke ved et lovforslag for eller imod revselsesret, opdragelse, eller hvad man vil kalde det, for – og det giver jeg fru Ebba Strange ret i, skønt vi er uenige om andre ting – der er helt andre grunde til, at det sker.

Man kunne begynde at se på, hvorfor de voldshandlinger, der finder sted mod børn, sker, og det kunne være meget interessant at se, f.eks. hvor ofte spiritus er indblandet, altså at en beruset person, der måske ikke er i stand til at styre sig selv, begår disse alvorlige overgreb. F.eks. kan man læse om, at fædre er blevet irriterede på småbørn, fordi de græder, og meget andet.

Når det gælder enlige forsørgere, enlige mødre og enlige fædre, er det vigtigt, at man prøver på at sætte ind ganske særligt her, og jeg ser gerne, at man på en eller anden måde kunne sikre de enlige forsørgere en mulighed for i hvert fald halvdags at være hos deres børn. Jeg har talt med mange, der giver udtryk for, at det er et stort problem. Selvfølgelig vil man gerne ud på arbejdsmarkedet eller i kontakt med andre, men man vil egentlig også gerne have noget mere tid derhjem-

me. Det ville være rimeligt, om man kunne løse dette problem på en eller anden måde.

Jeg tror, det er meget farligt at gøre det kriminelt at slå. Mange reagerer lidt overilet, og det behøver såmænd ikke være, fordi man arbejder et eller andet antal timer, men fordi man skal nå en hel masse; i hvert fald mange mødre kan sige, at der pludselig er tre-fire ting på én gang – som en dame sagde til mig: hunden satte sig lige på de rene bukser, og så tabte jeg altså besindelsen et øjeblik. At gøre sådan noget strafbart, er jo slet ikke det, man har ønsket med det.

Jeg forstår godt, at VS' tanker med det er, at man ønsker at beskytte børnene, og det gør vi alle sammen, men det er meget farligt, når man vil gribe ind i familiens indre anliggender – så kan man diskutere, om man har frihed til det ene eller det andet – og jeg synes, de eksempler, man bl.a. har set fra Sverige, virker meget afskrækkende. Så siger man godt nok, at man ikke vil kriminalisere, for der skal ingen straf være. Man kan bare se på skolen: da man fjernede retten til at afstraffe dér, kom eleverne straks med argumenter som: I har ikke ret – og en hel masse andet. Man kunne selvfølgelig godt tale fornuftigt sammen endda og få klaret nogle af problemerne, men de vil uvægerlig opstå i mange sammenhænge og give en masse familiestridigheder, som ikke er ønskelige. Jeg tvivler på, at socialdemokratiske vælgere – mange af de hjem, som stemmer på det parti, har en meget god holdning til familie og børn – vil se med sympati på, at man totalt vil fjerne denne mulighed for forældrene for selv at opdrage deres børn.

Jeg håber, at vi i udvalget kan få løst nogle af problemerne, få set på, hvilke muligheder der er, og vi tilsiger i hvert fald, at vi i udvalget vil gå ind i en positiv drøftelse af problemerne.

Pia Kjærsgaard (FP):

Der skal ikke fra fremskridtspartiets side være tvivl om, at vi finder det afskyeligt, at nogen kan øve vold imod børn, uanset om det sker som led i børneopdragelse eller i det hele taget, men vi må også præcisere, at det er volden, vi er imod.

Der kan være situationer i forældre-børnforholdet, hvor det er på sin plads med det,

[Pia Kjærsgaard]

vi kan kalde en fast hånd, og sådan skal det efter vores opfattelse også fortsat være.

Jeg kan se af de generelle bemærkninger, at VS er meget imod, at personer under 18 år er umyndige og bl.a. ikke selv kan vælge frisure. Det er sandelig interessante bemærkninger, der følger dette forslag; man har været helt ude i hjørnerne.

Spørgsmålet om, hvor mange børn der hvert år udsættes for vold herhjemme i Danmark, kan ikke besvares klart, men at det sker, ser vi desværre eksempler på. At det er så udbredt, at der skal sættes et større apparat i gang, tror jeg imidlertid ikke på. Jeg vil da også i lighed med mange af de øvrige ordførere sige, at vi har jo bestemmelser mod vold. Det er forbudt i dag at øve vold mod børn.

VS er jo altid klar til at bruge penge, og i dette tilfælde skal de gå til kampagner mod børnevold, hvilket egentlig lyder fornuftigt, men når man vil have krisecentre, er vi straks i gang med opbygning af nye bureaukratiske ting. Her må fremskridtspartiet melde pas, og det samme må vi selvfølgelig gøre, hvad angår forslaget om at afskaffe revselsesretten. Det er ikke revselsesretten, det er galt med, det er den voksne, der i nogle tilfælde misbruger den, men det skal andre, mere besindige mennesker vel ikke straffes for?

Vi må som helhed afvise beslutningsforslaget fra VS, som vi har gjort det ved tidligere fremsættelser.

Korneliusen (S):

For det første vil jeg sige til fru Inger Stilling Pedersen, at hun skal ikke bekymre sig om de socialdemokratiske vælgere, dem tager vi os selv af.

For det andet vil jeg sige, at det ligger heller ikke i det forslag, jeg kom med her, at vi vil gøre afstraffelsen strafbar, det er altså ikke hensigten at gøre det kriminelt.

Lenger (VS):

Ikke overraskende kan vi som sædvanlig sige tak til socialdemokratiet, socialistisk folkeparti og det radikale venstre for en positiv modtagelse af dette forslag. Jeg bemærkede, at hr. Korneliusen på enkelte områder af forslaget ikke var enig, men som helhed delte han dog intentionerne.

Der er én ting, som vi synes det er meget vigtigt at holde sig klart, og det er, at på lige præcis dette område nytter det endnu mindre at straffe, end det gør på så mange andre områder. Hvis forældre øver fysisk vold mod deres børn, er det ikke udtryk for deres inderste ønsker, og det tror jeg heller ikke nogen vil påstå, men denne konstatering må have som konsekvens, at det, der er brug for, er råd, vejledning, pusterum og støtte til de forældre, der alligevel ender i denne form for udøvelse af forældremyndigheden og denne for alle parter helt utilfredsstillende situation. Det er det, forslaget går ud på.

Der er to ting, der ikke nytter: den ene er at lade stå til og lade forældrene fortsætte en fysisk afstraffelse mere eller mindre under dække af revselse, og den anden er at straffe dem. Det gør kun ondt værre. Derfor griber dette forslag selvfølgelig ind i visse politiske partiers forestillingsverden.

Jeg bemærkede især, at centrum-demokraterne havde meget vanskeligt ved at finde logikken i det, men det skyldes den noget mekaniske forestillingsverden, hvor man ikke mener, at et forbud kan overholdes, hvis det ikke også er en straf. Sådan har vi det ikke. Vi synes, det er udtryk for mistillid til forældrene. Det er jo ikke, fordi det er strafbart, at forældre i dag lader være med at øve decideret vold mod deres børn. Det er heller ikke, fordi det er strafbart, at de forældre, der faktisk øver vold, inderst inde helst ville være fri. Grundlæggende holder forældre af deres børn, og det manglede også bare andet, men de kan blive drevet ud i situationer, hvor de gør nogle ting, som de selv er de første til at være kede af.

Jeg har sagt det før, bl.a. også i forbindelse med fremsættelsen af dette forslag, at forslaget skal betragtes som en helhed. En isoleret afskaffelse af revselsesretten vil gøre ond værre, men en afskaffelse er derimod både acceptabel og ønskelig, hvis der samtidig føres en oplysningskampagne og tilbydes hjælp til de familier, der har det sværest. Derfor må forslaget nødvendigvis ses som en helhed.

I dag har vi stort set ingen hjælpeforanstaltninger over for de familier, der kommer ud i disse problemer, hvis vi ser bort fra de få ressourcer, der er ved Døgnkontakten i København, og det er jo ikke alverden. Men det er sådanne ressourcer, vi ønsker andre steder også, for at vi kan få løst problemer-

[Lenger]

ne, før de udvikler sig til noget mere uheldigt.

I forbindelse med hr. Korneliusens indlæg vil jeg gerne understrege, at måske lyder det ekstremt i visse øren, at vi foreslår muligheden for en midlertidig separation, men vi synes ikke selv, det er spor ekstremt. I forhold til de muligheder, vi i øvrigt har i dag, er muligheden for en midlertidig separation faktisk både mere lempelig og mere blid. I dag er der kun to yderpunkter af muligheder: vi kan enten lade være med at gøre noget og bare lade stå til. Det er meget hårdt at have brug for hjælp fra familiens side uden at kunne få den, og når så tingene har udviklet sig ud over al rimelighed, har vi den anden mulighed: at samfundet griber ind med tvangsfjernelse, som på alle måder er et hårdt indgreb over for en familie. Det, vi mangler, er, at vi på et tidligere tidspunkt kan gå ind med en mere lempelig, en mere midlertidig mulighed og på den måde være med til, som hr. Korneliusen selv udtrykte det, at løse problemerne i den familie, hvor de opstår, uden at skulle ende i den helt ekstreme situation at ty til tvangsfjernelse, som faktisk er det eneste middel, samfundet har i dag.

Den mulighed vil vi gerne have indført, derfor er den med i beslutningsforslaget, og selv om den åbenbart skurrer i visse øren, synes vi, at den metode er meget skånsom i forhold til, hvad der er situationen i dag.

I øvrigt vil jeg henvise til mit indlæg her i salen den 3. maj 1984 – det står i folketingets forhandlinger sp. 5377 – fordi jeg ikke i dag er gået så meget i detaljer med forslaget, som jeg gjorde ved den lejlighed. Genfremsættelsen er nok så meget gjort nødvendig af, at forslaget faldt ved folketingsårets afslutning, og at det er nødvendigt at få det genfremsat, for at vi kan få det færdigbehandlet; derfor er vi også glade for den tilslutning, der har været til det i dag.

Justitsministeren dvælede i sit indlæg noget ved, hvordan en lovgivning kan udformes, og han sagde – som også en række af partiernes ordførere – at dette vil udvide det kriminelle område. Men det er faktisk ikke det, vi foreslår. Jeg har tidligere nævnt og vil nævne det igen i dag, at den mulighed, som hr. Erik B. Smith nævnte under en debat allerede i 1983, at man indfører en generel pligt for forældrene til at værne deres børn

mod vold, er én blandt flere muligheder, som vi godt kunne tænke os at overveje. Vi vil også gerne overveje den metode, som fru Ebba Strange har foreslået her i dag, nemlig at tage spørgsmålet op i forbindelse med, at myndighedsloven i øvrigt er til behandling i retsudvalget.

Derimod vil jeg gerne benytte lejligheden til at sige tak til ministeren, fordi han har taget initiativ til, at der nu gennemføres en oplysningskampagne vedrørende konsekvenserne af vold mod børn.

Jeg forstod ikke rigtig hr. Per Stig Møllers eksempel. Han sagde noget om, at en overvægtig mor havde fået sit barn fjernet, og at det var en situation, der gerne skulle undgås. Ja naturligvis, men hvad det har at gøre med et forslag om at afskaffe revselsesretten, kan jeg med min bedste vilje ikke se. Derimod bemærkede jeg, at hr. Per Stig Møller var langt mere nuanceret i sin holdning til denne problemstilling end hans partifælle justitsministeren. Bl.a. havde hr. Per Stig Møller forstået, at vi faktisk ikke ønskede at udvide det kriminelle område, og det er jeg selvfølgelig glad for. Derimod synes jeg, at hr. Per Stig Møllers bekymringer med hensyn til indgreb i familiens indre anliggender var noget groteske, for vi kan jo i forvejen fra samfundets side gribe ind. Problemet er bare, at når der gribes ind, er det med det bastante middel, der hedder tvangsfjernelse, og som er meget uheldigt.

Fru Birthe Rønn Hornbech holdt som sædvanlig en dundertale om dette forslag og sagde bl.a., at det ikke hjælper et hak. Jeg vil da ikke påstå, at dagen efter, at revselsesretten ved lov er afskaffet, vil der være et fald i volden mod børn, overhovedet ikke, men det, der også ligger i forslaget, er et signal til en holdningsændring, et signal, som selvfølgelig er langsigtet, og som skal knyttes sammen med de to andre elementer i forslaget, som jeg har nævnt både i dag og i fremsættelsen. Det er en udvikling, der skal bygge på en holdningsændring og på et tilbud til forældrene.

Så sagde fru Addi Andersen, at revselse intet har med vold at gøre. Jeg vil godt gøre fru Addi Andersen opmærksom på, at i udmålingen af straffe for egentlig vold mod børn gives der forlods en rabat – man kunne næsten kalde det en fradragsret – for en del af den, på grund af at der er en revselsretsret.

[Lenger]

Det er ikke, fordi vi kræver hårdere straffe, men vi synes, at hvis man vil idømme mildere straffe i disse sammenhænge – og det er der mange gode grunde til at gøre – skal det være begrundet i, at straf kan gøre ondt værre i familien, og ikke i, at når vi er kommet derop, hvor der er tale om decideret vold, kan der forlods trækkes noget fra, fordi forældrene har en revselsesret.

Jeg bed også mærke i fru Inger Stilling Pedersens bemærkninger. Jeg tror, hun talte om den situation, hvor man afskaffede spanskroret i skolen, og hun nævnte, at så kom eleverne straks med indvendinger og sagde: »I har ikke ret til at straffe!« Det beklagede fru Inger Stilling Pedersen. Jeg vil da sige, at når man har afskaffet spanskroret, manglede det da bare, at eleverne ikke også skulle sige: »Så skal I også lade være!« Jeg synes, det var helt rimeligt, og naturligvis skal børnene da have den mulighed for at ytre sig.

Fru Pia Kjærsgaard ironiserede over, at vi i bemærkningerne havde nævnt noget om, at når man er under 18 år, har man i princippet ikke lov til at bestemme sin egen frisure. Det er nu ikke det, der står. Eksemplet med frisuren er nævnt for at vise en hel banal situation, der kan føre til modsætninger i familien, en banal situation, der på linje med en række andre helt banale eksempler kan få tingene til at gå op i en spids, og som viser, at det er helt urimeligt at fare frem med bål og brand. På den anden side kan den situation, børnene står i, hvor de ikke har nogen speciel indflydelse på deres egen situation, gøre, at vi ender i disse meget ulykkelige situationer med revselse og eventuelt senere med vold.

Endelig sagde fru Pia Kjærsgaard, at et krisecenter vil føre til øget bureaukrati. Der til vil jeg sige, at det kommer sandelig an på, hvor meget bureaukrati vi opbygger. Som vi har oplevet det hidtil, er der selvfølgelig meget registrering og bureaukrati omkring de krisecentre, vi har opbygget, men det kunne vi jo bare lade være med, det er ikke noget, der ligger i begrebet krisecenter.

Jeg vil slutte med at konstatere, at der i princippet er tilslutning til en afskaffelse af revselsesretten, og vi vil meget gerne være med til at diskutere med dem, der har givet tilslutning til dette, hvordan vi udformer en lov herom i praksis.

(Kort bemærkning).

Per Stig Møller (KF):

Hr. Lenger forsvare hele tiden sit forslag med, at man herved kommer ind i en mellemstation, således at man ikke behøver, som tilfældet er i dag, når samfundet blander sig, at gribe til tvangsfjernelser. Men det er jo ikke rigtigt, at der ikke er nogen mellemstationer i dag. Ifølge bistandslovens § 32, stk. 1, påhviler det det sociale udvalg at føre tilsyn med de forhold, hvorunder børn i kommunen lever, og at støtte forældrene med hensyn til børnenes opdragelse og pleje. Stk. 3 siger bl.a.:

»Må det antages, at et barn trænger til særlig støtte, skal det sociale udvalg sørge for, at barnets forhold undersøges.«

§ 32, stk. 4, siger:

»Det påhviler det sociale udvalg at yde forældremyndighedens indehaver eller den, der faktisk sørger for barnet, særlig vejledning og støtte, når barnet har vanskeligheder i forhold til sine daglige omgivelser, skolen eller samfundet, eller når barnet i øvrigt lever under utilfredsstillende forhold.«

Hvis hr. Lengers mening med dette forslag er at skabe en mellemstation, er det altså ganske overflødigt.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KrF):

For at der ikke skal være nogen misforståelse: jeg går ikke ind for, at man skal bruge spanskror eller straf i skolen. Det, jeg var inde på, var, at hvis der opstår en eller anden spændt situation i hjemmet og forældrene måske handler lidt overilet, kan jeg tydeligt se den reaktion, der vil komme, og i visse familier kan det give anledning til et stort pres, måske endda terror, fra børnenes side i de helt ekstreme tilfælde. Det var det, jeg var inde på. Selvfølgelig mener jeg, det er en god ting, at man ikke straffer i skolen; man bør kunne tale sig til rette, og det bør man også i hjemmene, det er da helt klart. Men vi ved bare, at der er en masse tilfælde, hvor det ikke er muligt, og så giver jeg hr. Per Stig Møller ret i, at man allerede i dag sætter ind på mange måder for at hjælpe de truede familier. Men det er da sikkert rigtigt, at det ikke er godt nok.

[Inger Stilling Pedersen]

Jeg nævnte også før det med spiritusproblemet. Hvis man er ude af stand til at styre sig selv, ved jeg ikke, hvilken lovgivning der kan hindre vold her.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Hvis jeg kender VS ret, vil der blive opbygget et meget, meget stort bureaukрати, hvis de får lov til at bestemme, og så vil jeg godt spørge: hvordan skal det foregå, hvis vi får dette indført? Er det børnene, der over for myndighederne skal angive deres forældre ligesom i Sverige, eller hvordan skal det rent praktisk foregå?

(Kort bemærkning).

Lenger (VS):

Må jeg starte med at sige om det sidste, som fru Pia Kjærsgaard var inde på, at hvis hun kender VS ret osv., at VS i forbindelse med de krisecentre, vi har, har været de fremmeste fortalere for, at der skal være så lidt registrering som overhovedet muligt, så den bemærkning var meget ilde anbragt.

Fru Inger Stilling Pedersen talte om forældrenes overilede handlemåde. Det afgørende i den forbindelse er jo, hvad samfundet så faktisk gør. Det kan vælge én af to ydermuligheder: ikke at gøre noget eller at tvangs-fjerne, mens tanken bag dette forslag er, at der skal tilbydes rådgivning og vejledning, og her kommer den midlertidige separation ind i billedet, fordi vi opfatter den som et pusterum.

Man kan godt nævne en række bestemmelser i bistandsloven, som giver socialforvaltningerne en forpligtelse til at foretage bestemte foranstaltninger over for bestemte familier, f.eks. føre tilsyn, men det, som er fælles for alle disse bestemmelser, er jo, at de ikke giver barnet nogen egentlig ret, selv om det også godt kunne have brug for i en kort periode at få et pusterum i forhold til den spændte situation, som kan være opstået i familien.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg snakkede ikke om registrering, men om bureaukрати, og det var det, jeg bad om et svar på.

Og så fik jeg ikke svar på det andet spørgsmål: er det børnene, der skal angive deres forældre, eller hvordan skal det rent praktisk foregå?

(Kort bemærkning).

Lenger (VS):

Nej, vi mener ikke, at børnene skal angive deres forældre, det synes vi ville være meget uheldigt. Men vi mener, at børnene skal have mulighed for at henvende sig til det offentlige og få den fornødne hjælp uden angiveri, uden at der er tale om en anmeldelse for et strafbart forhold. Der skal udelukkende være tale om en henvendelse for at få hjælp, og det mener vi børnene skal have mulighed for. Det er ikke angiveri, og det ligger også i, at vi ikke har foreslået nogen straffebestemmelse i den forbindelse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 18:

Forslag til folketingsbeslutning om midlertidigt stop for udvidet anvendelse af ny medicinsk teknologi.

Af Lenger (VS) m.fl.

(Fremsat 16/10 84).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Der er al mulig grund til kritisk og årvågent at vurdere de fremskridt, som lægevidenskaben gør inden for ny medicinsk tek-